

GAL - - DRC MASHI HEBREW BIBLE and MASHI GREEK

*Munkwa munene oku barhumisi ba Yezu na Ekleziya
bakolaga na C.D.P.C.L. Bukavu, bulya omu EBIBLIYA NTAGATIFU,
Verbum Bible, Kinshasa 1992, rhudômire binwa binji bya mashi.*

AMARUBA MUTAGATIFU PAOLO AYANDIKIRAGA ABAGALASIYA^a

Paolo ali mwishogwa wa Nnâmahanga, Yezu wamuhugulaga Emyanzi y'Akalembe ayigiriza (1). Akuba mukristu kurhali kushimba obworhere bw'Abayahudi (2); bulya okukembûlwa kuli ntâco, n'okurhakembûlwa nakwo kuli ntâco; akantu kagwêrhe akamalo, kuli kuhinduka ciremwa cihyâhya (5, 5-6;6, 15). Omukristu akwanîne ayumve oku abemêzi boshi muli Kristu bakola bene Abrahamu. Ye Nnâmahanga ahaga endagâno omu buyemêre mpu arhaciri Abram, Larha-wa-lukengwa, ci Abrahamu, Ishe-wa-mbaga-mwandu. Ababatizibwe barhacirimwo kabôlo. Obuyemêre buyimangira oku ciragâne ci arhali oku Irhegeko, bulya Irhegeko lîrhâna misi ya kushimba amarhegeko (3,13-14). Erhi Nnâmahanga abona oku amango gayunjwîre arhuma Omugala, aburhwa n'omukazi, afira ebyâha birhu, anafûka; n'abamuyemîre bahâbwa Mûka wabarhabâla okushimba amarhegeko mafundikire omu irhegeko ly'obuzigire, barhali bajâ ci bana baburhe (4-5). Ngasi muguma acihangane kuyâka ebijiro bigalugalu by'omubiri ahêkwe na Mûka Mutagatifu (5,5-6.19-6, 17).

1

Paolo acîmanyisa, anahâna omusingo

¹ Paolo, ntumwa, arhali oku bulonza bw'abantu nisi erhi oku bulagizi bw'omuntu, ci oku nshôkano ya Yezu Kristu na Nyamuzinda Ishe wamufûlaga omu bafû, ² nie na bene wirhu boshi rhuli rhweshi, oku Ekleziya z'e Galasiya. ³ Kuli mwe engalo n'omurhûla gwa Larha Nnâmahanga na Nyakasane Yezu Kristu, ⁴ waciânaga nterekêro oku byâha birhu, mpu lyo arhurhenza omu bubî bw'er'igulu, nka kulya Larha Nyamuzinda alonza, ⁵ olya okayagirwa emyaka n'emyaka! Amen.

Emyanzi y'Akalembe eba miguma yône

⁶ Nsômîrwe kurhi mudwîrhe mwatwîka duba-duba ntya olya wammuhagalaga omu nshôkano ya Kristu, mpu mushimbe eyindi-yindi myanzi y'akalcembe; ⁷ n'obwo Emyanzi y'Akalembe erhabamwo kubiri. Ci hali abantu badwîrhe bammuhiramo akavululindi n'okulonza okuhushikanya Emyanzi y'Akalembe ya Kristu. ⁸ Mâshi owankaderha mpu ammuyigîriza eyindi-yindi myanzi y'akalembe erhali nk'erya rhwammubwîrizagya, ciru akaba rhwêne nisi erhi malahika wamanuka emalunga, oyo akahera! ⁹ Kulya rhwammubwîriza mîra, nashub'ikuderha buno: owammuyigîriza eyindi-yindi myanzi y'Akalembe erhali nk'erya mwayigîrizibagwa, oyôla erhi ali mukage! ¹⁰ Omu kuderha ntyo, ka kusîmwa na bantu erhi kusîmwa na Nyamuzinda nnonzize? Ka bantu nnonza okusimîsa? Acibâga bantu ncilonza okusimîsa, singa ntaba mwambali wa Kristu.

I. Paolo ashambâla kurhi ayigîrizagya Emyanzi y'Akalembe

Kristu wabwîrizagya Paolo Emyanzi y' Akalembe ayigîriza

¹¹ Neci, leki mmubwîre, bene wirhu: Emyanzi y'Akalembe nyigîriza erhaba ya bantu; ¹² bulya arhali muntu wayimpâga erhi kuyinyigîriza, ci Yezu Kristu yêne wayinfulûliraga. ¹³ Mwayumvîrhe baderha oku nayôrha mîra omu idini ly'Abayahudi, n'oku ntagwêrhe lugero omu kulibuzi Ekleziya ya Nyamuzinda n'omu kulonza okuyishereza. ¹⁴ Omu idini ly'Abayahudi, nalusha birhu banji rhwakulaga rhweshi, bulya ntâye wampimaga okusêra oku ngeso za bashakulûza.

¹⁵ Ci olya wacinyîshogaga kurhenga nciri omu nda ya nyâma, anampamagala oku nshôkano yâge, erhi

^a1.0

<https://www.academic-bible.com/en/online-bibles/novum-testamentum-graece-na-28/read-the-bible-text/>
(05 .07.2021)

alonza ¹⁶ okummanyisa Omugala, mpu lyo nani ngend'imuyigîriza abapagani, ho na halya, buzira kudôsa omubiri n'omuko^b, ¹⁷ buzira kurheremera e Yeruzalemu emwa balya banshokoleraga okuba ntumwa, nalikûlira omu Arabiya; okuhandi nashub'ija e Damasi. ¹⁸ Erhi hagera myaka isharhu lyo narheremirage e Yeruzalemu, nti ngend'ilolakwo Kefa; rhwabêra rhweshi naye nsiku ikumi n'irhanu. ¹⁹ Ci nta yindi ntumwa nabwîne, okuleka Yakobo, mwene wâbo Nyakasane. ²⁰ Ebi mmuyandikîre, Nyamuzinda yêne amanyire oku burhali bunywesî! ²¹ Okuhandi nanacîja omu bihugo by'e Siriya n'eby'e Silisiya. ²² Ci kwônene ntâl'inyishibwi omu Ekleziya za Kristu z'omu Yudeya. ²³ Bakag'iyumva baderha kwône, mpu: «Olya wakag'irhulibuza mîra, ye kola odwîrhe ayigîriza bulya buyemêre alonzagya okuherêrekeza». ²⁴ Bakakuza Nnâmahanga erhi nie ntuma.

^b**1.16** : Omubiri n'omuko: nta muntu ciru n'omuguma.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ 1

¹ Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ² καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ⁴ τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθῃται ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἵωνος τοῦ ἐνεστώτος πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ⁵ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. ⁶ Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι [Χριστοῦ] εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, ⁷ ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ τaráσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ⁸ ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται [ὑμῖν] παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ⁹ ὡς προειρήκαμεν καὶ ἄρτι πάλιν λέγω· εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. ¹⁰ Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην. ¹¹ Γνωρίζω γὰρ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. ¹² οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹³ Ἦκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, ¹⁴ καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. ¹⁵ Ὅτε δὲ εὐδόκησεν [ὁ θεὸς] ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ¹⁶ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι ¹⁷ οὐδὲ ἀνήλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. ¹⁸ Ἐπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κηφᾶν καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε, ¹⁹ ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. ²⁰ Ἄ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. ²¹ Ἐπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. ²² ἤμην δὲ ἀγνοοῦμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ. ²³ μόνον δὲ ἀκούοντες ᾔσαν ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει, ²⁴ καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

Entumwa zasima enyigîrîzo za Paolo

¹ Erhi hagera myâka ikumi n'ini, nashub'iyinamukira e Yeruzalemu rhweshi na Barnaba; nahêka na Tito. ² Nyamuzinda wantumagayo^c. Nababwîra Emyanzi y'Akalembe nyigîrîza abapagani; abagula bàbalimwo nababwîra habo-habo, nti nankanalibirhira busha, nisi erhi mbe nalibirhîre busha. ³ Ciru na Tito, Omugereki rhwâli rhweshi, barhamusêzagya mpu akembûlwe; ⁴ n'obwo hàli hayishire bene wirhu b'obwihambe bacidwîrhe bône, barhujamwo bufunda mpu bayish'ihengûza kurhi rhuba ntangengwa muli Kristu banashub'irhugalula omu bujâ. ⁵ Ci rhurhacilikiriraga ciru n'ehisanzi hisungunu hyône nti rhubayemêre, lyo rhumuhisakwo Emyanzi y'Akalembe nk'oku enali. ⁶ Nabo abagula bàli muli bo, -Oku bàli omu bworhere bwâbo kurhanyêrekiri, bulya Nyamuzinda arhajira kabôlo,- abo bagula ntâco bansêzize okujira. ⁷ Ciru babona oku nahâbirwe omukolo gw'okuyigîrîza bantakembûlwa Emyanzi y'Akalembe kulyâla Petro ahâbirwe ogw'okuyigîrîza abakembûle; ⁸ bulya owa-rhumaga Petro emwa abakembûle, ye wantumaga nani emwa abapagani. ⁹ Erhi babona engalo nashobwîre, Yakobo na Kefa na Yowane, bo bàli nka mitu-ngo, barhuha okuboko, nie ono na Barnaba, mpu cibe cimanyîso c'ecinyabuguma. Rhwayumvanya oku rhw'ono rhwaja emwa abapagani, nabo emwa abakembûle. ¹⁰ Bakenyi bône barhubwîzire mpu rhurhayibagiraga; n'okwo kushîbirira nkushîbirira bwenêne.

Petro bo na Paolo e Antiyokiya

¹¹ Ci erhi Kefa aciyisha e Antiyokiya, namuhagalika, bulya âli akwânîne okulongozibwa. ¹² bulya embere abantu ba Yakobo bayishe, Petro akag'ilya haguma n'abapagani; ci erhi bayisha, aciyegûla anacyungula erhi kuyôboha abakembûle kurhuma. ¹³ Abandi Bayahudi nabo bamushimba omu bulyâlya bwâge; mâshi ciru na Barnaba abalolerakwo.

¹⁴ Erhi mbona oku olugendo lwabo lurhashimbiri okuli kw'Emyanzi y'Akalembe, nabwîra Kefa embere za boshi, nti: «Akaba we Muyahudi, odwîrhe wajira nka mupagani, ci arhali nka Muyahudi, kurhi wankacisêza abapagani mpu bajire nka Bayahudi? ¹⁵ Rhwono rhwaburhagwa Bayahudi, rhurhali aka abala bapagani banya-byaba. ¹⁶ Ci bulya rhumanyire oku muntu arhajirwa mwêru-kwêru n'ebijiro by'Irhegeko; ci omu kuyemêra Yezu Kristu, nirhu rhwayemîre Yezu Kristu, nti lyo rhubinduka bêru-kwêru omu kuyemêra Kristu, ci arhali omu kushimba Irhegeko; bulya nta muntu wankahinduka mwêru-kwêru n'ebijiro by'Irhegeko. ¹⁷ Ci, omu kulonza okuba bêru-kwêru muli Kristu, akaba rhuciri banya-byâha, ka erhi Kristu ye okolaga odwîrhe ecâha? Nta mango!

¹⁸ Bulya erhi nankashub'iyûbaka ecinashâbaga niene, obwo nanayêrekana oku mvunyire irhegeko. ¹⁹ Kali oku burhabâle bw'Irhegeko, nafîre, narhenzibwa omu lukoba lw'irhegeko, nti lyo ndamira Nnâmbanga: nabambirwe oku musalaba haguma na Kristu; ²⁰ arhanaciri nie nzine, ci Kristu ye ozine, muli nie. N'obula buzîe ngwêrhe buno omu mubiri, buli buzîne ngwêrhe omu kuyemêra Mugala wa Nyamuzinda wanzigiraga anacihâna erhi nie ntuma. ²¹ Ntadesiri nti enshôkano ya Nyamuzinda eri busha: bulya akaba obushinganyanya omu Irhegeko burhenga, Kristu busha afirîre».

^c2.2 : Amubonekera.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ 2

¹Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρναβᾶ συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον· ²ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν· καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μὴ πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον· ³ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὢν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι· ⁴διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπεῖσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν, ⁵οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἶξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς· ⁶Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναι τι, — ὅποιοι ποτε ἦσαν οὐδὲν μοι διαφέρει· πρόσωπον [ὃ] θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει — ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, ⁷ἀλλὰ τοῦναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς, ⁸ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, ⁹καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρναβᾶ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· ¹⁰μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι· ¹¹Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν· ¹²πρὸ τοῦ γὰρ ἔλθειν τινας ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς· ¹³καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ [καὶ] οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρναβᾶς συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει· ¹⁴ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Κηφᾶ ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς καὶ οὐχὶ Ἰουδαϊκῶς ζῆς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαῖζειν; ¹⁵Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί· ¹⁶εἰδότες [δὲ] ὅτι οὐ δικαιούται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ· ¹⁷εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἄρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο· ¹⁸εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνιστάνω· ¹⁹ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω· Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ²⁰ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ· ²¹Οὐκ ἄθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

II. Enyigîrizo za Paolo emwa Abagalasiya

Obushinganyanya omu buyemêre burhenga

¹Yaga we, banyamerhe b'e Galasiya! Lero ndi wammugeresire mweki we! Ka n'amasù ginyu murhabonaga nammuyigîriza Yezu Kristu wabambagwa oku musalaba? ²Kanwa kaguma nalonza okummudôsa: ka bijiro bya marhegeko erhi kushimba obuyemêre kwarhumaga muhâbwa Mûka Mutagatifu? ³Kurhi oku mwahûsirage omurhima, erhi murhangira kuli Mûka muyûkiza kuli cikoba! ⁴kw'ebyo byoshi mwâba ntamira-busha, akaba busha mwanarhamirage! ⁵Olya ommushobôza Mûka n'okujira ebisômerîne ekarhî kinyu, ka bijiro bya marhegeko birbuma akujira, nisi erhi bulya mushimba obuyemêre? ⁶Ntyôla kwo Abrahamu ayemîre Nnâmahanga, n'okwo kwarhuma aba mu-shinganyanya^d. ⁷Mumanyage oku abagwêrhe obuyemêre, bonene bo bana b'Abrahamu. ⁸Na kulya kuba Amandiko gâli gamanyire oku Nyamuzinda anayêze abapagani erhi buyemêre burhuma, gabwîra Abrabamu kurhenga mîra, mpu:^e *Amashanja goshi ganagishwe muli we.* ⁹Kuziga abagwêrhe obuyemêre, bonene bo banagishwe bo n'omwêmezi Abrabamu. Irhegeko lirhuma abantu bahehererwa ¹⁰Nabo balya bacikubagira ebijiro by'amarhegeko, bali omu kaga k'okuyi-sh'ihêhererwa, bulya kuyandisirwe, mpu:^f *Ahehêrerwe ngasi yeshi orhasêra oku biyandisirwe omu citabu c'Amarhegeko byoshi.* ¹¹Ntyo kubonekîne n'obwâlaga oku ntâye amarhegeko gankajira mwêru-kwêru embere za Nyamuzi-nda, bulya obuzîne bw'omushinganyanya buba buyemêre. ¹²Amarhegeko gôhe garhayegemera buyemêre, ci ogashimba, ganamulamyê^g. ¹³Kristu arhufumize okuhehêrerwa kw'amarhegeko, erhi yêne ayemêra okuhehêrerwa rhwe rhurhumire, bulya kuyandisirwe, mpu:^h *Ahehêrerwe ngasi yeshi oli munanike oku murhi!* ¹⁴Byabire ntyo mpu lyo omugisho gw'Abrahamu guhika oku bapagani muli Yezu Kristu, lyo rhunahâbwa Mûka Mutagatifu rhwalaganyibagwa erhi buyemêre burhuma.

Irhegeko lirharhenzagya endagâno

¹⁵Bene wirhu, nkola nasbambâla nka kulya abantu bashambâla. Akanwa kazinda -n'obwo kali kanwa ka muntu kwône- ntaye wankakagalula erhi okukayushulakwo ebindi, casinga kabe kafundike. ¹⁶Amalanganyo Abrahamu wagahâbagwa n'iburha lyâge. Amandiko garhadesiri, mpu: «n'abana bâge», nka kuno bali banji, ci: «n'iburha lyawe», nka kuno ali muguma, ye Kristu. ¹⁷Alagi oku ndesire: akanwa kafundikagwa na Nyamuzinda, amarhegeko gayishaga myâka magana ani na makumi asharhu kurhenga ako kanwa, garhankakagalula, garhankanarhenza ago malaganyo. ¹⁸Bulya acibaga irhegeko lihâna akashambala, cirhankacibire ciragâne cikhâna. Ci ciragâne carhumaga Abrahamu arhonyibwa na Nnâmahanga.

Omukolo gw'Irhegeko

¹⁹Irhegeko lirigi lya bici? Lyadwîrhwe erhi byâha birhuma, kuhika liyishe liryâ iburha lyalaganyibagwa eciragâne; lyamanyisibwa na bamalahika oku bulagizi bw'omwimangiziⁱ. ²⁰Ci omulagizi arhaba wa muntu muguma, na Nyamuzinda yehe ali muguma^j yêne^k. ²¹Ka kuligi kuderha oku Irhegeko lyankalwisa eciragâne ca Nyamuzinda? Nta mango! Hacibaga irhegeko lyankashash'ihâna obuzîne, lyoki obushinganyanya bwankarhenzire omu Marhegeko. ²²Ci Amandiko gashwêkîre ebintu byoshi omu bugomi bw'ecâha, mpu lyo abemêzi bashobôla ebyalaganyibagwa erhi buyemêre bwâbo muli Yezu Kristu burhuma.

^d3.6 : Murh 15. 6.

^e3.8 : Murh 18, 18; 12, 3.

^f3.10 3, 10: Lush 27. 26.

^g3.12 : Amarhegeko garhayegemera buyemêre, ci bijiro by'omuntu.

^h3.13 : Lush 21, 23

ⁱ3.19 : Oyo mwimangizi, ye Musa.

^j3.20 : Omulagizi ayimanga ekarhî ka bantu habiri: owasengerwa n'owasengera.

^k3.20 : Co cirhumire endagâno yâge erhajira wundi mulagizi orhali yêne. Irhegeko lyôhe lyama-nyisibagwa n'abalagizi, co cinarhumire lirhali limâna ak'eciragâne.

Omukolo gw'obuyemêre

²³ Amango obuyemêre burhâli buj'iyisha, rhwâli babohe omu mpamikwa y'Irhegeko, rhwakalinga oku rhwafulûlirwa obuyemêre. ²⁴ Ntyo Irhegeko lyâli nka mulezi waruhisakwo Kristu, Iyo obuyemêre burhujira bêru-kwêru. ²⁵ Ci bunola obuyemêre bwayishire, nta buhashe omulezi acirhugwêrhekwo. ²⁶ Bulya mweshi muli bana ba Nyamuzinda erhi buyemêre muli Kristu burhuma; ²⁷ kulya kuba mwe mwabatizibwe muli Kristu mweshi, mwacihundikire Kristu. ²⁸ Murhacirimwo Muyahudi erhi Mugereki; murhacirimwo mujà erhi ntage-ngwa; murhacirimwo mulume erhi mukazi: mweshi muli muguma muli Kristu Yezu. ²⁹ N'akaba muli ba Kristu, muli iburha ly'Abrahamu, mwe mwanayîme mwa birya alaganyibagwa.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ 3

¹ Ὁ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐσταυρωμένος; ² τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν· ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ³ οὕτως ἀνόητοί ἐστε, ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; 4 τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῆ; εἴ γε καὶ εἰκῆ. ⁵ ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; 6 Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁷ γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοὶ εἰσιν Ἀβραάμ. 8 Προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραάμ ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. ⁹ ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. ¹⁰ Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ ὅτι ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά. ¹¹ ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. ¹² ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ¹³ Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, ὅτι γέγραπται· ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου, ¹⁴ ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. ¹⁵ Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. ¹⁶ τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν ἀλλ' ὡς ἐφ' ἐνός· καὶ τῷ σπέρματί σου, ὃς ἐστὶν Χριστός. ¹⁷ τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγωνώς νόμος οὐκ ἀκυροῖ εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. ¹⁸ εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός. ¹⁹ Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπηγγελται, διαταγείς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. ²⁰ ὁ δὲ μεσίτης ἐνός οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. ²¹ ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν [τοῦ θεοῦ]; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἂν ἦν ἡ δικαιοσύνη. ²² ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. ²³ Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκλειόμενοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι, ²⁴ ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. ²⁵ ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. ²⁶ Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁷ ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. ²⁸ οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁹ εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραάμ σπέρμα ἐστέ, κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

Rhurhali bajà, ci bâna ba Nnamahanga

¹ Ndesire nti omwâna wayish'iyîma omu by'ishe, amango aciri murho ntâco alusha ecibwindi, n'obwo eby'ishe byoshi biri byâge; ² Ci anarhang'ika-rhegekwa n'abalezi n'abalanzi bâge, kuhika amango ishe alonza. ³ Nirhu kwo na kuguma: amango rhwâciri barho, rhwâli bajà b'ebiremwa by'en'igulu. ⁴ Ci amango Nnâmahanga ali atwîre erhi gayunjula, arhuma Omugala waburhagwa n'omukazi, aburhwa amango g'Irhegeko, ⁵ mpu lyo acungula abâli bashwêsirwe n'Irhegeko, anarhujire bâna ba Nyamuzinda. ⁶ Na bulya muli bana bâge, Nyamuzinda ahizire omu mirhima yirhu Omûka gw'Omugala gukayakûza, mpu: «Abba, Larha!» ⁷ Ntyo orhaciri mujà, ci mwâna muburhe, n'akaba oli mwâna muburhe, wayish'ihâbwa na Nyamuzinda okuyîma.

⁸ Galya mango murhâl'imuj'imanya Nyamuzinda, mwakag'igashâniza aba-zimu, n'obwo abo bazimu barhankaba bo Nyamuzinda. ⁹ Lero buno mukola muyishi Nyamuzinda, na buno naye akola ammuyishi, kurhi mwankacishimbaga ebiremwa bya busha birhajira nsimiko, n'okushub'icijira bajà bâbyo? ¹⁰ Kali kushimba mucishimba ensiku, emyêzi, amango n'emyâka! ¹¹ Nyôbohîre nti kwankanaba narhamîre busha emwinyu!

Olukogo Iwa Paolo oku Bagalasiya

¹² Mmuhunyire, bene wirhu, mube akani, bulya nani nacîjizire nka mwe. Nta bubî mwanjîrîre. ¹³ Mucikengîre oku nali mulwâla erhi nyish'immubwîriza Emyanzi y'Akalembe obw'oburhanzi. ¹⁴ N'ago magala mabî, n'obwo gwâli muzigo kuli mwe, garharhumaga mwangayaguza erhi kumbôla; ci mwanyankirira nka malahika wa Nnâmahanga, nka kulya mwankayankirira Yezu Kristu yêne. ¹⁵ Ngahi erigi erya nshagali yinyu? Leki mmuhe obu buhamîrizi: kuciha-shikanaga, mwankacîrhomwîre amasû, mugampe. ¹⁶ Ka lero nkolaga mba mushombayi winyu okwenge nammubwîzire okuli? ¹⁷ Abo bantu badwîrhe bammunywerhera mpu bammuzigira, ci kulonza balonzize okummunanûla kuli nie, mpu babe erhi bo musêrakwo. ¹⁸ Okuyumva omuntu azigirwe kurhali kubi, casinga kube kuzigirwa omu minja n'ensiku zoshi, ci arhali amango ndi ekarhî kinyu gône! ¹⁹ Rhwâna rhwâni, ndwîrhe nayumva amalumwa g'okushub'immuburha, kuhika Kristu akomere omu mirhima yinyu. ²⁰ Ciru ncibaga ekarhî kinyu buno, nkahindula izû lyâni, bulya ntacimanyiri kurhi nammujira!

Endagano ya mîra n'endagâno mpyâhya

²¹ Mbwîragi nani, mwe mwalonza okushub'ishwêkwa n'Irhegeko, ka murhasag'iliumva eryo Irhegeko? ²² Kuyandisirwe mpu Abrahamu ali agwêrhe bâna babiri, muguma w'okumujà, owundi wa kuli mukâge w'obuhya. ²³ Oyo mwâna w'omujà-kazi aburhagwa buzira ciragâne, ci mugala wa mukâge w'obuhya yehe aburhagwa ciragâne ca Nyamuzinda cirhumire¹. ²⁴ Luli lwinganyo olwo: abo bakazi zo ndagâno oku ziri ibiri. Entanzi, yarhengaga oku ntondo Sinayi, n'iburha lyâyo liri lya bujâ: ye Hagari, - ²⁵ bulya Sinayi omu Arabiya aba,- ye Yeruzalemu wa buno, oli mujà bo n'abana bâge. ²⁶ Yeruzalemu w'enyanya yehe arhali mujà, ye nyâma. ²⁷ Bulya kuyandisirwe, mpu^m: *Oshagaluwe we ngu-mba erhaburha; osîme onacîshinge we rhishi mikero; bulya abâna b'omushombe-kazi bali banji kulusha ab'omurhonyi*. ²⁸ Mw'oyo, bene wirhu. muli bâna ba ciragâne ak'izaki. ²⁹ Ci nka kulya omwâna waburhagwa buzira ciragâne akag'ishoshôba omwâna w'eciragâne, ntyo kwo binaciri kuhik'ene. ³⁰ Ci kurhi Amandiko gadesire? *Hulusa amujà-kazi bo n'Omugala, bulya omwâna w'omujà-kazi arhankayîma bo na mugala wa mukâwe w'okuli*ⁿ. ³¹ Ntyo, bene wirhu, rhurhali bâna ba mujà, ci rhuli bana b'omukazi w'obuhya bw'okuli.

¹ 4.23 : Abo bana babiri, bo Ismaeli, oburhwa oku mujà-kazi, n'izaki oburhwa oku mukazi w'obuhya.

^m 4.27 : Iz 54, 1.

ⁿ 4.30 : Murh 21, 10.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ 4

¹ Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου κύριος πάντων ὢν, ² ἀλλ' ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶν καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. ³ οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἤμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἤμεθα δεδουλωμένοι. ⁴ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ⁵ ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. ⁶ Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν κρᾶζον· αἰετὶς ὁ πατήρ. ⁷ ὥστε οὐκέτι εἰ δοῦλος ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ θεοῦ. ⁸ Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ οὖσιν θεοῖς. ⁹ νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε; ¹⁰ ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μηνᾶς καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς, ¹¹ φοβοῦμαι ὑμᾶς μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. ¹² Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐδὲν με ἡδίκησατε. ¹³ οἶδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, ¹⁴ καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλ' ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. ¹⁵ ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατόν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἐδώκατέ μοι. ¹⁶ ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; ¹⁷ ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλ' ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. ¹⁸ καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς. ¹⁹ τέκνα μου, οὓς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. ²⁰ ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν. ²¹ Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; ²² γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. ²³ ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας δι' ἐπαγγελίας. ²⁴ ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὐταὶ γὰρ εἰσιν δύο διαθήκαι, μία μὲν ἀπὸ ὅρων Σινᾶ εἰς δουλείαν γεννώσα, ἥτις ἐστὶν Ἀγάρ. ²⁵ τὸ δὲ Ἀγάρ Σινᾶ ὅρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ· συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ, δουλεύει γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ²⁶ ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ ἡμῶν. ²⁷ γέγραπται γάρ· εὐφράνθητι, στείρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ²⁸ Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐστέ. ²⁹ ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ³⁰ ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς· οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. ³¹ διό, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

III. Okufundika

Omukristu aba ntagengwa

¹ Kristu arhurhenzize omu bujã mpu lyo rhuba bantagengwa. Muzibuhage, mumanye mwankacicihubiza omu bujã. ² Niene Paolo mmubwizirekwo: erhi mwankakembũlwa, ntãco Kristu acimmumalira. ³ Neci, nshubir'ihamĩriza oku ngasi muntu okembũlwa, arhegesirwe ashimbe Irhegeko lyoshi. ⁴ Mwe mulonza obushinganyanya omu kushimba Irhegeko, mwacĩrhenzizekwo Kristu, mwarhẽzire enshõkano ya Nyamuzinda. ⁵ Rhwehe, obushinganyanya rhulangelira, Mũka Mutagatifu rhubulongeazakwo omu buyemẽre. ⁶ Kali, muli Kristu, arhali kukembũlwa kujira akamalo, ci obuyemẽre buciyẽrekana omu buzigire. ⁷ Amashigwe ginyu gãli garhangire bwinja! Ndi wacimuhanzizagye okushimba eby'okuli? ⁸ Arhali olya wammuhamagalaga ye wammuhãga eryo ihano. ⁹ Olwango lutyanguli, n'obuntu bwanabumbugurha bwoshi! ¹⁰ Niehe nnangãfire muli Nyakasane nti murhakengẽre kundi-kundi. Ci olya odwĩrhe ammuhiramwo akavulindi, ciru akãba yẽ ndi, ahanwa. ¹¹ Nie oyũla, bene wirhu, ciru akãba ncihanũla okukembũlwa, ciruma bacija bandibuza? Kuziga okusãrhazibwa n'omusalaba^o lero kukola kuhwĩre! ¹² Abõla badwĩrhe bammuhiramwo akavulindi; kali bacĩshahule erhi kwo!

Okurhabãlana omu buzigire n'okuleka Mũka Mutagatifu yẽne akarhuhẽka

¹³ Mwehe, bene wirhu, mwahamagĩrwe mpu mube ntagengwa. Ci mumanye okwo kuba ntagengwa kurhabaga igwarhiro ly'okushimbulira amasĩma g'omubiri; ci ngasi muguma akarhumikira abãbo omu buzigire. ¹⁴ Kali amarhegeko goshi mw'eri liguma gaba: *Ozigire owinyu nk'oku ocizigira wẽne*. ¹⁵ Ci akaba munakashoshõbana n'okulyana mwẽne na nnene, mumanye mwahezanya!

¹⁶ Co cirhumire mmubwĩra: muleke Mũka Mutagatifu akammuhẽka, na ntyo murhashimbe amasĩma g'omubiri. ¹⁷ Bulyala omubiri gurhumvanya n'omũka, n'omũka gurhumvanya n'omubiri; byombi birhabonanakwo, co cinarhuma murhajira ebimulonzize. ¹⁸ Ci kwõne erhi mwankakulikira Mũka Mutagatifu, murhaciri omu bujã bw'Irhegeko.

¹⁹ Na ntãye ohabire ebijiro by'omubiri: okuhusha, obumaguza, okujira eby'enshonyi, ²⁰ okurherekẽra abazimu, okujira eby'obukurungu, okushombana, akavulindi, obuyagalwa, obukunizi, ennongwe, okurhayumvanya, okucĩberamwo, ²¹ okucifinja ebya bene, enda-lwe, obudambi n'ebindi bya bene ebyo. Nshubir'immukengeza, nka kulya nammubwĩraga, oku abajira ntyo barhakalaharha omu Bwãmi hwa Nyamuzinda.

²² Ebijiro bya Mũka Mutagatifu byõhe buli buzigire, bushagaluke, murhũla, kulemberana, lukogo, bwinja, kurhatwa omu kanwa kirhu, ²³ butũdu, bucẽse bw'omurhima. Nt'irhegeko lyankahanza bya bene ebyo.

²⁴ Balya bali bambali ba Kristu babambire emibiri yãbo haguma n'amashumi n'amiru gãyo.

²⁵ Akaba Mũka Mutagatifu ye buzĩne bwirhu, rhuhẽkwe na Mũka omu lugendo lwirhu.

²⁶ Rhurhakag'icĩlongeza obukuze burhali bwo; rhuleke okukahalalirana n'okuyagalwa n'abirhu.

^o5.11 : Omusalaba lyo iriba ly'obuzĩne n'obucire. Ci ogwo musalaba ziri nshonyi oku Bayahudi, n'oku bapagani liri isirhe (gwarhi 1 Kr 1. 23).

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ 5

¹ Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἡλευθέρωσεν· στήκετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. ² Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. ³ μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. ⁴ κατηγορήθητε ἀπὸ Χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιούσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ⁵ ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ⁶ ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. ⁷ Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν [τῇ] ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ⁸ ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. ⁹ μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ¹⁰ ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ τάρασσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἐὰν ᾖ. ¹¹ Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ¹² Ὁφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς. ¹³ Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ¹⁴ ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ¹⁵ εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. ¹⁶ Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. ¹⁷ ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς, ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἂ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. ¹⁸ εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. ¹⁹ φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά ἐστιν πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, ²⁰ εἰδωλολατρία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθεΐαι, διχοστασίαι, αἰρέσεις, ²¹ φθόνοι, μέθαι, κῶμοι καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς προεῖπον ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. ²² ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη χαρὰ εἰρήνη, μακροθυμία χρηστότης ἀγαθωσύνη, πίστις ²³ πραῦτης ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. ²⁴ οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ [Ἰησοῦ] τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. ²⁵ Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. ²⁶ μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλοῦμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

Amahano gayêrekire obuzigire n'obukombêdu

¹ Bene wirhu, ciru omuntu ankagwârhwâ omu câha, mwe bâna ba Mûka, munamuyigîrize n'olukogo^p; ci omanyè wankagwa omu mashumi nawe! ² Ngasi muguma abarhule omuzigo gw'owâbo, na ntyo mwayunjuza irhegeko lya Kristu. ³ Ocikubagira mpu omuntu naye hali oku ali, n'obwo ntâkwo ali, erhi kucirheba acirhebire yêne. ⁴ Ngasi muguma agere omukolo gwâge, na ntyo alongeze obukuze omu murhima gwâge yêne, ci arhabulongeazagya oku bandi; ⁵ bulya ngasi muguma ajira ogwâge muzigo^q.

⁶ Owayigîrizibwa akanwa ka Kristu, kukwânîne bagabane ebirugu byâge bo n'owayigîriza. ⁷ Murhakag'icîrheba: Nyamuzinda arhashekerwa. Bulya ebi omuntu arhwêraga by'anasârûla. ⁸ Orhwêra omu mubiri, ayish'isârûlamwo ebibolêreza; ci orhwêra muli Mûka, ayish'isârûla muli Mûka obuzîne bw'ensiku n'amango. ⁹ Rhurharhamaga okukajira aminja. Rhwacisârûla omu mango gakwânîne rhukaba rhurhashubiri nyuma. ¹⁰ Ntyo, bunôla rhucigwêrhe amango, rhukajirira abantu boshi aminja, bwenêne bene wirhu omu buyemêre.

Ishwinjiro ly'ebinwa

¹¹ Ka mubwîne ebiherufi binênênè mmuyandikire n'okuboko kwâni! ¹² Balyâla bakalonza okusîmwa n'abantu, bâbo bo badwîrhe bammusêza mpu mukembûlwe, n'okwo kwoshi mpu barhag'ilibuzibwa erhi musalaha gwa Kristu guruhuma. ¹³ Kali ciru n'abakembûle bône barhashimba Irhegeko; ci basîma mukembûlwe, mpu lyo emibiri yinyu mikembûle ebaha igwarhiro ly'okucikunga. ¹⁴ Niehe, mâshi ntacifaga nalonzize obukuze omu kandi kantu ogurhali musalaba^r gwa Nnawirhu Yezu Kristu, ye warhumaga igulu lyabambwa kuli nie, nani nabambwa oku igulu! ¹⁵ Bulya okukembûlwa kuli ntâco, n'okurhakembûlwa nakwo kuli ntâco; akantu kagwêrhe akamalo, kuli kuhinduka ciremwa cihyâhya. ¹⁶ Abashimba eryo irhegeko, omurhûla n'obwonjo bwa Nyamuzinda kuli bo boshi, na kuli Israheli^s wa Nnâmahanga. ¹⁷ Lero kurhenga ene ntâye ocikag'iderha mpu antabirakwo; bulya ebimanyîso bya Yezu biri biyandike omu mubiri gwâni. ¹⁸ Enshôkano ya Nnawirhu Yezu Kristu ebêre omu mirhima yinyu, bene wirhu! Amen!

^p6.1 Oyigîrize ohirimire omu câha n'olukogo: Irhegeko lya mîra lyalihunyire okuniga omunya-byâha.

^q6.5 : «Kuli kuderha oku ngasi muguma muli rhwe anabûlane yêne embere za Nnâmahanga» (gwarhi Rm 14, 12).

^r6.14 : Igulu ly'ebyaha. Rhwabambiiwe haguma-na Yezu oku musalaba.

^s6.16 : Israheli wa Nnâmahanga, gwo mulala gw'abemêzi boshi, abarhengaga omu Bayahudi n'omu barhali Bayahudi, boshi bakola bâna ba Abrahamu bayish'iyîma haguma na Kristu (3,27-29).

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ 6

¹ Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραΰτητος, σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. ² Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. ³ Ζεῖ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι μὴδὲν ὦν, φρεναπατᾷ ἐαυτόν. ⁴ τὸ δὲ ἔργον ἐαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἐαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. ⁵ ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. ⁶ Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. ⁷ Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ὁ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. ⁸ ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἐαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. ⁹ τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐγκακῶμεν, καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. ¹⁰ Ἀρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως. ¹¹ Ἴδετε πηλίκους ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. ¹² Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκωνται. ¹³ οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῶνται. ¹⁴ Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται καὶ ἐγὼ κόσμῳ. ¹⁵ οὔτε γὰρ περιτομή τί ἐστίν οὔτε ἀκροβυστία ἀλλὰ καινὴ κτίσις. ¹⁶ καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνην ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ. ¹⁷ Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μὴδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. ¹⁸ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.